

HENKILÖT

Siiri Lund, naiskaartilainen	Virve Laasonen
Anne Mörn, naiskaartilainen	Suvi Lahdenmäki
Hiljainen Lydia, naiskaartilainen	Elina Salminen
Sisko Alm, naiskaartilainen - nainen Turusta - naisvanki	Pirjo Saariokari
Robert Koskinen, soittokunnan kapellimestari	Pasi Kuivalainen
Salminen, soittokunnan kuplettilaulaja	Mikko Rokka
Kyttyrä-Tamminen, soittokunnan soittaja	Jussi Vehkasalo
Wäinö Suovanen, soittokunnan rumpali	Mika Ryhänen
Atte Kariluoto, nuottipoika	Jukka Hurjanen
Maria Kariluoto, edell. äiti - naisvanki	Teija Kotka-Pulkkinen
William Lundberg, punapäällikkö - saksalainen sotilas - mies Turusta	Vesa Salmi
Tuomas Hyrskymurto, punapäällikkö - Viljanen, vankileirin päällikkö	Nestori Väliatalo
H. J. Mäkinen, punapäällikkö - sotilas - kerjäläinen	Jouni Puumalainen
Ali Aaltonen, punapäällikkö - Hennalan pastori - punakaartilainen	Juha Kuosmanen
Poliisipäällikkö Ståhl - valkokaartilainen - kantaja - Omatunto - vartija	Heikki Laaksamo
Konstaapeli Vähätalo - punavanki - valokuvaaja - vartija	Jari Mattila

Jallu Vanhala, isäntä - sotilas	Juhani Timonen
Vanhalan apuri - sotilas	Petri Peltoniemi
Alma Laine, morsian - kerjäläinen - Forssan likka - naiskaartilainen	Johanna Ruonala

ORKESTERI

Esa Lindroos	bassokitara
Pasi Kuivalainen	kitara
Mika Roini	lyömäsoittimet
Simo Jolkkonen	mandoliini
Sari Siikasalmi	klarineti
Valtteri Ahonen, Risto Rautee	kosketinsoittimet
Laulujen harjoittaminen	Katri Paukkunen
Valosuunnittelu	Simo Lappalainen
Lavastus	Jorma Hellström
Tekniikka esityksissä	Marko Jalonen/Jorma Hellström
Puvustus	Pirjo Holm, Teija Kotka-Pulkkinen
Maskeeraus	Kirsi Nieminen
Juliste	Mirkka Hietanen
Käsiohjelma	Teija Kotka-Pulkkinen
Valokuvaus	Jorma Hellström
Tuottaja	Kati Hynninen

KIITOS

Sari Läikelä, (Turun Kaupunginteatteri)
Jukka Kukkonen, Tiina Rauhala, (Suomen Valokuvataiteen Museo)
Vantaan Näyttämö
Terhi Tuominen
Teemu Nurminen, (Kiinteistö Oy Kaapelitalo)
Jouko Johansson
Jorma Karppinen
Jyrki Sinisalo, Metronomia
Terho Oksman,
Uusix- verstaat / Ompelimo
Minna Mustapää
Börje Flood

Tuotantoa ovat tukeneet TNL, SHTL ja HTS ja Helsingin kulttuurikeskus

Muistamisen ja unohtamisen valtataistelu

Minulle oli kerrottu koulupoikana, että Pitkängsillan kiviin jääneet luotien tekemät lovet ovat ajalta, jolloin punaiset ja valkoiset taistelivat Hakaniemessä vuonna 1918. Luotien jättämien jälkien historiallinen totuus oli kiehtonut mieltäni jo pitkään. Sodan jälkien selvittämiseen tuli hyvä mahdollisuus, kun lähdin ohjaamaan Ilpo Tuomarilan näytelmää "Hennalan soittokunta 1918".

Näytelmä Turun torvisoittokunnan ja naiskaartilaisten kohtalokkaasta matkasta antoi hyvän lähtökohdan sen tutkimiselle.

Vuoden 1917 Suomi oli levoton. Työttömyys, köyhyys ja nälkä loivat eriarvoisuutta kansan keskuudessa ja vallankumouksen siemenen. Elintarvikekapinoita syntyi, Turun voikapina 9.8.1917 oli pahamaineisimpia koko maassa. Punaiset ja valkoiset kaartit yrittivät rauhoittaa kansaa, mutta turhaan, maa oli jakautunut kahtia. Punaiset valtasivat Helsingin tammikuun 27. päivänä vuonna 1918. He sytyttivät punaisen lyhdyn Työväentalon katolle merkiksi vallankumouksen alkamisesta. Punakaarteihin liittyivät miehet ja naiset, jotka uskoivat vallankumouksen antaman mahdollisuuden parempaan elämään ja myös niitä jotka liittyivät enemmän toimeentulon kuin aatteen palossa.

Sota päättyi virallisesti 16.5.1918 valkoisten voittoon. Tämä ei kuitenkaan merkinnyt väkivallan loppumista, viha ja kosto johtivat teloituksiin vielä pitkälle syksyyn. Suurin osa punaisista vangeista menehtyi kuitenkin vankileireillä nälkään tai tauteihin. Sisällissodan päättyessä uhrien määrä oli noin 37 000 henkilöä. Heistä noin 75 prosenttia oli suomalaisia punaisia.

Sodan päätyttyä punaisten puolella taistelleet pakotettiin vaikenemaan ja tuntemaan häpeää ja syyllisyyttä. Kadonneitten omaiset jäivät vaille surutyötä. Väkivaltaisuuksia ja raakuuksien kanssa tekemiseen joutuneet, niin valkoiset kuin punaiset voivat pahoin, teloittajien kohtalo oli usein lohduton ja yksinäinen.

Kannammeko me vielä esi-isiemme takkaa ja syyllisyyttä siitä mitä tapahtui vuonna 1918. Vapaudummeko tästä historian taakasta koskaan? Näytelmän tekeminen on saanut meidät ajattelemaan ja ymmärtämään paremmin tämän sodan syitä ja seurauksia, olivatpa sukumme juuret sitten olleet valkoiset tai punaisten puolella. Voiko tämä sukupolvi jo tutkia vuoden 1918 sotaa vain historiallisena tapahtumana?

50 vuotta Teatteri Kultsan historia on lyhyt aika, mutta onko 90 vuotta sisällissodan päättymisestä riittävästi, jotta me rohkenisimme häpeilemättä mennä laskemaan kukkasen molemmille muistomerkeille?

Ohjaaja Jorma Hellström

Muutamia päivämääriä vuoden 1918 tapahtumiin liittyen

14.7.1917 Eduskunta hyväksyi uudet yleiseen ja yhtäläiseen äänioikeuteen perustuvat kunnallislait. Eduskunta hyväksyi 8-tuntisen työaikalain. Käsittelyä edelsivät työväenliikkeen valtaiset mielenosoitukset.

9.8.1917 Turun voimellakat. Joukko naisia kerääntyi paikallisen Valion liikkeen edustalle vaatien voita. Voita jaettiin ihmisille, mutta vaatimukset kovenivat: kansa vaati kaikkia elintarvikevarastoja takavarikoitaviksi ja jaettavaksi ilmaiseksi. Turkuun julistettiin yleislakko.

24.10.1917 Työväen järjestyskaartin säännöt julkaistiin. Samoihin aikoihin lehdissä oli kehoituksia kaartien perustamiseen.

27.10.1917 Ensimmäinen jääkäriyhmä ja aselähetys Saksasta tulivat höyrylaiva "Equityllä" Pohjanmaalle.

8.11.1917 "Me vaadimme". Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä alkoi kyllästyä asioiden etenemisvauhtiin. Ryhmä listasi uudistusesityksensä kärkevässä julistuksessa. Vaatimuksiin oli lisätty lahtarikaartien hajottaminen.

14.11.1917 Suurlakko. Oikeisto-enemmistöinen eduskunta torjui sosialidemokraattien vaatimuslistan.

17.11.1917 Punakaartilaiset hajottivat Saksanniemen poliisikoulun.

16.1.1918 "Kenraaliluutnantti vapaaherra C.G.E. Mannerheim valtuutettiin ylimpänä päällikkönä johtamaan työtä järjestyksen palauttamiseksi."

27.1.1918 Punakaarti otti vallan haltuunsa Helsingissä. Kansalaissota oli alkanut. Valkoiset alkoivat hallussaan olevilla alueilla vangita työväenliikkeen jäseniä ja muita kansalaisia.

25.2.1918 Mannerheimin kiertokirje ja kuulutus. Niissä annettiin ohjeita vangitsemisesta ja kuolemanrangaistuksen käytöstä. Ohjeiden epämääräisyys johtivat vapaisiin tulkintoihin ja laajoihin punavankien teloituksiin.

5.3.1918 Tampereen taistelu 5.3.-6.4. Pohjoismaisen sotahistorian kovimmat taistelut.

3.4.1918 Saksalaiset joukot nousivat maihin Hangossa. Saksalaiset valloittivat Helsingin, Riihimäen, Lahden ja Loviisan.

5.5.1918 Viimeiset punaiset joukot antautuivat Pyhtäällä saksalaisille.

29.5.1918 Svinhufvud vahvisti lain valtionrikosoikeuksista.

30.5. ja 18.10.1918 Senaatti antoi 500 000 markkaa avustusta kansalaissodan orvoille perustettavia lastenkoteja varten. 20 000 lasta oli menettänyt toisen tai molemmat vanhempansa. Näistä alle kymmenes osa oli valkoisten lapsia.

30.10.1918 Armahdus enintään neljän vuoden tuomion saaneille punaisille. 30 500 armahdettiin ehdonalaisesti.

7.12.1918 Enintään kuuden vuoden tuomion saaneet punaiset laskettiin ehdonalaisen vapauteen. Valkoiset rikolliset ja omavaltaiset teloittajat vapautettiin syytteen uhasta.

28.4.1919 Laki valkoisten eläkkeistä. Sodan jälkeen 1918 v. kapinan aiheuttamain turvatonten lasten huoltokomitea pohti sodan orpojen asemaa. Komitean esityksestä säädettiin laki, jolla valkoisille haavoittuneille ja kaatuneitten perheenjäsenille alettiin maksaa eläkettä.

30.1.1920 Noin 2600 vankia vapaaksi. 40 000:lle entiselle punavangille annettiin kansalaisoikeudet takaisin.

18.5.1927 Väinö Tannerin sosialidemokraattinen hallitus teki viimeisen armahduslakiesityksen. Jäljellä olevat vangit vapautettiin.

BRONCO
COWBOY PEYTON PLACE

HAUSKAT JATKOT BAR BRONCOSSA!

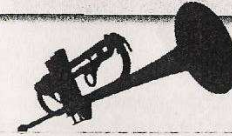
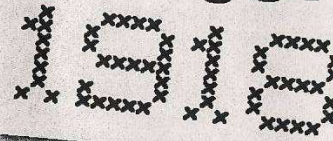
Auki
ma-to 16-02
pe-su 14-02

Hämmentie 23
puh 09-763967
www.barbronco.fi

Ilpo Tuomarila

HENNALAN SOITTOKUNTA

OHJAUS Jorma Hellström

» ENSI-ILTA PERJANTAINA 2.10.2009 KLO 19.00

KE 7.10 KLO 19.00	KE 21.10 KLO 19.00	KE 4.11 KLO 19.00
PE 9.10 KLO 19.00	PE 23.10 KLO 19.00	PE 6.11 KLO 19.00
LA 10.10 KLO 15.00	LA 24.10 KLO 19.00	LA 7.11 KLO 19.00
KE 14.10 KLO 19.00	KE 28.10 KLO 19.00	»
PE 16.10 KLO 19.00	PE 30.10 KLO 19.00	10.11 KLO 19.00
LA 17.10 KLO 19.00	LA 31.10 KLO 19.00	»

TEATTERI
KULTSA

SUVILAHDEN MAKASIINI, rakennus 4, Kaasutehtaankatu 1, 00580 Helsinki

Helsingin kulttuurikeskus

SHY

TNL

LIPPUVARAUKSET: Puh. 09 7741277

WWW.TEATTERIKULTSA.FI

Hennalan soittokunta 1918 laulut

- *Aurajoella 1-3
- *Reissusäällin tervehdys
- *Barrikaadimarssi
- *Kisällittäret
- *Marseljeesi
- *Vöyriin marssi
- *Warshavjanka
- *Äiti kuoli viinaan...
- *Köyhän laulu
- *Vapaa venäjä
- *Laulu Laukon häädöstä
- *Kansainvälinen
- *Kuolemaantuomitun hyvästijättö
- *Maha ponteva
- *Miksi tulii ryhtyneeksi punakaartiin
- *Virsi 326
- *Punavangin valssi
- *Huumoria Hennalasta
- *Virsi 558

Ilpo Tuomarila on saanut innoituksen näytelmän kirjoittamiseen Tuulikki Pekkalaisen teoksesta Marssin ja valssin vuosisata (ilm 1996).

Kultsan sovituksen on poimittu muutamia lisäyksiä alkuperäisteoksesta.

Vallankumous Suomessa.

**Työn orjat ovat sorron yöstä nousseet!
Vallasta on syösty kapitalistien kavalan rikollinen kätyr-
hallitus, joka alkoi nujertaa ja verivirtoihin hukuttaa leipää
ja oikeutta vaativan työläiskansan.**

Hallitus ja valtiolla on työväen omista hujista kärsiä. Sotaisissa hoitavat maan asioita Kansanvaltuudet.
Valtioturvus lähten työväen etujen mukaiselle kansanvaltaiselle kannalle. Virkaherrain mahti nujerretta. Tuomioistuimen
luterilista on tehty loppu. Verotusjärjestelmä muutetaan köyhyille helpommaksi. Vanhuus- ja työkyvyttömyysvakuutus saate-
taan käyttöösi. Parikkopäätös alistetaan yhteiskunnan vahvistamiseksi.
Jorpparit ja nauttipalaset vapautetaan isäntien mielevalta ja julistettu maittensa haltijoiksi.
Työväellä on myös kunnista valta käsiään. Kuntain asioita hoitavat työväenjärjestöt ja vallankumouksellisen työväen
valtuudet.

Puhutaan Kaarti julistetaan valtion tähtijoukko.
Koko Etelä-Suomi on julistettu lahtenkaarteiksi.
Suomen työläiset, korpparit nauttipalaset, sortaa ja väkryyttä kokenut työväenlehti kansat Päivä päivällä vahvistuu sor-
retujen ja vähävaristen etujen ja oikeuksien mukainen yhteiskunnallinen järjestys. Taantumuksellisen porvariston ja kapitalistien
epätoivoiset vastavallankumouksenkeikot pistäytyvät kansan tahoon ja vahvaa voimaa vastaan. Työväli on vallan ottanut ja
pitää sen!

Toverit! Kavalhista kavala kansan omien vihollisia lahtenkaarteilaisia, uskoitteilijain ne miitä tahansa. Lulekaa ja
leikkää ihanaa vapautta saamaan!

**Kaikki ne työläisoverit, jotka eivät tahdo sortua punakaartiin surmaavasta tullesta, vetäytyköt
syrjään seuduilla, joihin lahterien rosvoukset asustavat. Lähimmäisiä tukevanuudeksi tulemme
käyttämään kaikkiä mahdollisia taistelutapojia vihollisemme voittamiseksi.**

Teatteri Kultsa 50 -vuotias

Viisi vuosikymmentä helsinkiläistä harrastajateatteria. Ja vain neljä vuosikymmentä sitä aiemmin tässä maassa olivat suuret mullistukset. Suomen 90-vuotisjuhlia on vietetty. Sukupolvina on syntynyt tässä välissä jo useita.

Historiaa Teatteri Kultsa on aiemminkin käsitellyt juohevasti vetäen reippaita vetoja läpi vuosisatojen, -tuhansienkin. Älähän nyt itke kyllä **Pappa hioo sulle kirveen, Lalli**. Kaksi ja puoli tuhatta vuotta suomen kulttuurihistoriaa mentiin läpi reilussa tunnissa. Herrojen **Suomen Kuningas** sekoilut selviteltiin omassa tarinassaan. Jokunen kivi on vielä kääntämättä. **Pers** -kuna. Niiden aika tulee, uskomme niin.

Helsinki ei ole ollut harrastajateattereiden vilkkainta aluetta. Tunnettu tosiasia on että useat kaupungit ovat saaneet nykyisen teatterinsa entisistä työväen harrastajateattereista. Työväki perusti kulttuuriharrastuksiinsa mm. teatteriryhmiä. Iltamat tarvitsivat sirpaleohjelmaa, siihen sopivat teatteri ja lausunta. Siitä kehittyivät näytelmäseurat. Luonnollista kehitystä varmaan.

Teatteri Kultsa syntyi vuonna 1959 kun se synnytetttiin Helsingin Kulttuuritalolle. Uusi iso rakennus tarjosi tilat monille harrastusryhmille. Kuvataidepiiri ja shakkikerho aloittivat omilla saroillaan merkittävät kulttuuriteot. Teatterikerho koottiin lehti-ilmoituksilla, ja alun halukkaita oli kymmenittäin.

Tarvittiin kuitenkin toista kymmentä vuotta ennen kuin voitiin sanoa, että Kulttuuritalon Teatteri oli syntynyt. Teoksia valmistui laajempaakin tarkastelua varten. Kiersimme maata laajasti. Oulua ylempänä emme tosin käyneet. Arvostusta oli haettava kaukaa, omassa kaupungissa se ei onnistunut.

Teatteri joutui lähtemään Kulttuuritalolta 1992, sen jälkeen on nähty Harjun nuorisotila ja VR:n makasiinit esityspaikkoina. Raitiovaunu n:o 2, ja maitokauppa Tarkk'ampujankadulla, tai Villa Kiven piha Linnunlaulussa. Mutta sitten saimme oman tilan Käenkujan väestösuojusta, joka on toistaiseksi remontissa. Kulosaarissa entinen nuorisotila oli hyvä tila meille, mutta peruskoulu tarvitsi sen tilan. Nyt olemme täällä, Suvilahdessa.

Viidessä vuosikymmenessä olemme varmasti kohdanneet monia katsojia, sekä antaneet lukuisille ryhmän jäsenille elämyksiä joita ei muulta voi saada. Teatteri on ehkä toistamisen taidetta, mutta me emme toista itseämme.

Sinut, hyvä katsoja haluamme kohdata vielä uudelleen.

Kirjoittaja on alusta saakka mukana ollut jäsen